

بررسی تأثیر بازی درمانی شناختی-رفتاری بر کاهش علائم بیش فعالی کودکان کم توان ذهنی ۷ تا ۱۲ سال مصرف کننده و غیر مصرف کننده دارو در شهرستان میناب

نگار ضیایی میناب^۱، اقبال زارعی^۲

کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه هرمزگان

۱- (Negar.ziaie92@gmail.com)

دانشیار، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه هرمزگان

(Eghbalzareei2010@yahoo.com)

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی تأثیر بازی درمانی شناختی-رفتاری بر کاهش علائم اختلال کمبود توجه/بیش فعالی (ADHD) در دانش آموزان کم توان ذهنی پسر هفت تا ۱۲ سال شهرستان میناب بود. این پژوهش از نوع نیمه آزمایشی و طرح سری‌های زمانی با دو گروه می‌باشد. جامعه شامل کلیه دانش آموزان کم توان ذهنی پسر هفت تا ۱۲ سال که دارای اختلال کمبود توجه/بیش فعالی بوده و در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ در دبستان استثنایی استقلال شهرستان میناب مشغول به تحصیل بودند، است. روش نمونه‌گیری به کار گرفته در این پژوهش، روش نمونه‌گیری در دسترس بود و نمونه شامل دو گروه بود، گروهی که دارو مصرف می‌کردند و گروهی که دارو مصرف نمی‌کردند و روی هر دو گروه بازی درمانی شناختی-رفتاری انجام شد. ابزار ارزیابی در این پژوهش پرسشنامه‌ی کانرز (فرم معلم) بود و به عنوان پیش آزمون و پس آزمون‌ها مورد استفاده قرار گرفت. با استفاده از آزمون T وابسته و T مستقل به تأیید و رد فرضیه‌ها پرداخته شد که نتایج نشان داد بازی درمانی شناختی-رفتاری باعث کاهش علائم کمبود توجه/بیش فعالی در سطح معناداری $p < 0.05$ ، در پس آزمون‌ها نسبت به پیش آزمون شد و مقایسه‌ی دو گروه نشان داد که تفاوت بین گروه مصرف کننده‌ی دارو و گروه غیر مصرف کننده‌ی دارو در سطح $p < 0.05$ معنادار بود و گروه مصرف کننده‌ی دارو کاهش بیش‌تری در علائم نشان دادند. بنابراین بازی درمانی شناختی-رفتاری می‌تواند تأثیرات خوبی بر کاهش علائم کمبود توجه/بیش فعالی داشته باشد و اگر دارو درمانی نیز هم‌زمان انجام شود بر اساس یافته‌های این پژوهش، تأثیرات قوی‌تر خواهد بود.

واژگان کلیدی: بازی درمانی شناختی-رفتاری، بیش فعالی، کودکان کم توان ذهنی

مقدمه

بیش از دو درصد جمعیت هر جامعه‌ای را کودکان و افراد کم‌توان ذهنی تشکیل می‌دهند. کم توانی ذهنی بیان کننده‌ی محدودیت‌های اساسی در کارکرد کنونی فرد است. ویژگی‌های کم‌توانی ذهنی عبارت‌اند از: کارکرد هوشی زیر متوسط و وجود محدودیت‌های هم‌زمان مرتبط با محدودیت‌ها در دو یا چند حوزه از حوزه‌های مهارت‌سازی کاربردی و وجود این شرایط از زمان کودکی (انجمن عقب ماندگی ذهنی آمریکا، ۱۹۹۲، ترجمه به پژوه و غباری، ۱۳۸۰). طبیعت و سیر اختلال‌های روان پزشکی در کودکان و نوجوانان کم توان ذهنی با همسالان عادی آن‌ها بسیار شبیه به یکدیگر است (مش و وولف^۱، ۲۰۰۸، ترجمه مکی آبادی و فروع الدین، ۱۳۸۸). یکی از زمینه‌های عمده‌ای که افراد کم توان ذهنی در آن نقص دارند عبارتند از: توجه، حافظه، رشد زبان، خودگردانی، رشد اجتماعی و انگیزه. اهمیت توجه برای یادگیری اساسی است. فرد قبل از توانایی یادگیری یک تکلیف، باید قادر باشد به آن توجه کند. سال‌هاست محققان عنوان کرده‌اند که می‌توان بسیاری از مشکلات یادگیری افراد کم توان ذهنی را به مشکلات توجه مربوط کرد (توم پرووسکی و تینزلی^۲، ۱۹۹۷). بیش فعالی شاید رایج‌ترین یا همگانی‌ترین واژه به کار رفته برای نوعی اختلال روان‌شناختی در

۱. Mash & Wolfe

۲. Tomporowski & Tinsely